

ROMANIA LITERARA.

№ 18.

Assi.

14 Mai, 1855.

SKRISOAPE

adresatъ кѣтръ Mitron. Benjamin
de Логоф. К. Конаки.

Чinsteа че 'ми адї фѣкѣт кѣ ѡтребареа де: че ашї сокотї асѣпра спорїреї ѡвъ-дѣтѣрїлор ѡн деара ачеаста— este маї presss de прїченереа зндї молдован ка mine, кареле нѣ аѣ пѣшит прагѣрїле мошеї sale; нентрѣ ачеаста, шї нѣмаї indemnat de реснект шї де драросте, ѡдрѣснеск а ѡсемна оаре-каре лѣрї-аминте трасе нѣ дїн идеї че нѣ се вѣдѣ, чї дїн лѣкрѣрї каре кадѣ сѣб сїмѣрї, — тѣсѣрѣ че сокотеск кѣ ар требѣї а фї лѣат ѡн toate кѣте се атингѣ де адеврѣтѣ стареа отѣлѣ шї а лѣмїнѣреї лѣї, шї пе каре пѣлѣ а нѣ о лѣа ѡсѣшї Европееї нѣ аѣ ешит дїн хаосѣл идеїлор, ѡн каре с'аѣ тѣвѣлїт фїлософїеа гречїлор шї а европееїлор ѡн шїр де мѣлте веакѣрї.

Am четїт шї ѡцелентеле пропзнерї, ѡн ачеастѣ прїчїнѣ, а зндїа дїн сїн-мошїнїї нострї, дїн каре маї алес ам ѡцелес пѣлѣ ла кѣт отѣл арде де дорѣл ѡнаїтїреї неамѣлї сѣѣ.

ѡнчепѣнд дар де ла пропзнереа: де се кѣвїне а ѡмѣрѣдїша алѣ лїмѣл прїн

школї, нентрѣ ѡвъдѣтѣра шїтїнѣїлор, шї кареа ачѣме, нентрѣ кѣ ѡн а ноастрѣ молдовенеаскѣ, лїнсїнд аѣторїї шї ѡнскрїсѣрїле лор, лїнсеткѣ мїїлоачеле пѣшїреї ѡнаїте, — зїк кѣ шї Елїнїї, карїї де ла Егїntenї, шї Романїї, карїї де ла Елїнї аѣ лѣат шїтїнѣїле, нѣ шї аѣ скїмбат лїмѣїле; чї аѣ сокотїт, tot-odatъ кѣ агоїсїта шїтїнѣїлор стрїїне, сѣ ѡмбогѣеаскѣ граїѣл лор. Оаменїї гречї аѣ алерѣт ла Егїнет, оаменїї романї аѣ пѣзїт ла Аtena, карїї ка нїмте алѣїне, колїндѣтоаре дїн флореа ѡн флореа, аѣ адѣнат шї кѣрат ѡвъдѣтѣрїле ѡн прїсечїле де зндѣ сѣзрѣсе. Сїнѣрї европееї, гѣндїнд поате ка шї ної акѣт, аѣ фост трас ѡн ѡвъдѣтѣрї лїмѣа латїнеаскѣ; ѡнкѣт, пѣлѣ нѣ де мѣлт, нентрѣ ка сѣ'шї ѡнведе еї ѡсѣшї лїмѣїле лор вїне, требѣїа сѣ ѡнведе маї ѡнтѣїл пе а лѣї Кїкерон шї а лѣї Тацит.

Тѣрзїѣ, тѣрзїндѣсе дїн ачест вїс, с'аѣ лѣат аѣбе пе калеа че пе авѣтѣтѣ, шї-аѣ фѣкѣт граматїчї, шї-аѣ алѣтїсїт лексїкоане, аѣ тѣлѣтїчїт шї тѣлѣтѣческѣ исторїї, шї с'аѣ ѡмбогѣїт ѡн шїтїнѣї; ѡнкѣт data де ла каре се нѣмерѣ репееїзнеа рїлѣї де лѣмїнаре este data де кѣнд аѣ deskїs окїї, шї аѣ скѣнат дїн поменїтѣл вїс.

Прѣ лѣнѣгѣ ачесте маї адаог ѣнкѣ, кѣ ар фї о mare грешѣалѣ полїтїеаскѣ де а се лѣа алѣ маршѣ спре лѣмїнаре аїче ѡн Молдова,

ші алта în соціа еі Валахіа, кѣнд tot кѣ-
вѣнтѣл чере а не стрѣце ші а не апропіе în
граіѣ ші în правіле не кіар дѣхѣл реглемеѣтѣлѣи.

Аша дар, інкеіѣ: кѣ шііпѣіле требѣіе сѣ се
інведе în лѣмба молдовенеаскѣ, адѣкѣндѣсе,
дакѣ нѣ сѣнт, барбаці кѣ destoінічіе спре ачеас-
та, каріі tot одатѣ кѣ парадосіеа сѣ зрмезе
ші тѣлтѣчіеа, дѣпѣ каре апоі ші тіпѣріеа.

Чеа че азд поменѣндѣсе, кѣ кѣ адѣоціеа
ші skimosіеа кѣвѣнтелор молдовенешті с'ар
алкѣтѣі доѣе лѣмбі, зна а бісерічеі і а про-
тѣлѣі пород, ші алта а пѣрцеі де оамені ін-
вѣцаці,—сѣ ласѣ а зіче кѣ ачест фелѣѣ де skim-
бѣрі, фѣінд în адѣоціе ші індрептаре în пар-
те іар нѣ în тотѣл, нѣ потѣ адѣче префачере
атѣт де mare не кѣт се адѣкѣ неінделецере,—
дар este месне де респѣнс: аѣ доарѣ în
Франца, în Австріа, ші în інсамі
tot де о леце Росіа, лѣмба че во-
ровеште породѣл ші бісеріка este
аша прекаш оворѣескѣ ші скріѣ Рѣсо
ші Ренé, Шілер, ші Гете, Карамзін
ші алціі?

Чеа че пріівесте ла проузнереа: în ка-
ре дін лѣмбіле стрѣіне сѣ се інведе лі-
тератѣра?—зік în лѣмба ачѣі націі ла каре
чівілізаціа се веде în морал ші în фанте, іар
нѣ în спѣлѣрѣл ідеілор; зік а знѣі неам
пачнік ші петѣлѣзрѣтор, каре ші се паре
а фі лѣмба немѣеаскѣ; ші кареа, ка о ме-
ціешітѣ ші імпрехнатѣ, ар інлесні тоате ім-
пѣртѣшіріле перѣциторешті ші моралічешті, tot
одатѣ фѣінд ші богатѣ ші австоаре де тоате
інскріссріле векі ші поѣе.

Іар пентѣ лѣмба францѣзеаскѣ, а mea so-
котіпѣ ар фі сѣ се інведе нѣмаі prin insti-
тѣтѣрі партікларніче, знде, адекѣ, воінца ші
інлесніеа стѣрілор тѣпѣ не тіперіме, іар нѣ
знде гѣвернѣл дескіде лок пѣблѣк ші кіамѣ
не тіперіме ла інвѣцѣтѣрѣ. Ачесте зікѣнд, сѣнт
даторіѣ а помені іарѣші: кѣ нѣ ідеіле дове-

дескѣ не лѣкрѣрі, че іспітіріле; ші кѣ, prin
фантѣ, ваі поѣ! шітѣм кѣ prin нічі знѣл дін
лѣкрѣрі нѣ се імпѣртѣшескѣ маі месне пѣра-
вѣріле între неамѣрі декѣт prin інвѣцѣтѣра
лѣмбеі, ші prin інрѣдіеа інсоціеі. Аѣ доарѣ
інченѣтѣл гѣдѣріеі ші а інтріцеі аѣ авѣт алтѣ
датѣ în Молдова декѣт де ла адѣчереа граіѣ-
лѣі ші а фетелор дін Фанар?

Ремѣне акѣш а ворові пентѣ споріеа ші
пентѣ інтокміеа кѣвѣнтелор неапѣрат требѣін-
чіоасе în лѣмба молдовенеаскѣ. Лас а зіче
кѣ проіектѣл поменіт, фѣінд аша де інтѣнс ші
де ідеі іналте грѣиторіѣ în каре фоарте пѣці-
не стрѣіне се вѣдѣ, ар слѣжі дрент довадѣ, кѣ
лѣмба ноастѣрѣ, не прѣва маічеі сале латінеі,
este меснічіоасѣ în інтокмітѣріле фраселор prin
каре о ідее се poate în тѣлте фелѣрі спѣне
ші грѣі, лѣкрѣ, ші дар, în каре дѣпѣ а mea
пѣрере се інкеіе чел інтѣіѣш pont ал богѣціеі
знѣі лѣмбі;—сѣ лас а зіче, кѣ deosebitele тѣл-
тѣчірі, атѣт în верссрі кѣт ші în прозѣ, маі
маі дін кѣвѣнт în кѣвѣнт кѣ текстѣріле, стаѣ до-
вадѣ де вѣзнѣтатеа лѣмбеі; дар апоі, рѣшіна-
не-вом саѣ фі-вом маі міндрі декѣт стрѣмо-
шіі nostri Romanі ші декѣт вѣрстнічіі nostri
Europei între прііміеа де кѣвѣнте стрѣіне саѣ
де інтокміеа лор не тіана граіѣлѣі? Ачѣі
зрѣаші дѣпѣ еліні ші европеі, дѣпѣ дѣпшіі
нѣ с'аѣ рѣшінат а зіче: Geometriea, Aritme-
tika, Geografiea ш. чл., пѣтінд бірѣл де о
вѣзнѣ-кѣпощіпѣцѣ кѣтѣрѣ еліні, ка кѣтѣрѣ спѣ-
риторіі інвѣцѣтѣсілор, кѣ пѣзіеа немірілор
че еі аѣ fost алкѣтѣіт ші dat шііпѣілор; ші
токмаі ноі ам фі ачѣі каріі сѣ зічем: філо-
софіеі, іѣбіре де інделепчѣіне; geometriei,
пѣтѣнтѣ-мѣзѣрѣ; географіеі, пѣтѣнтѣ-
скріере? Кѣ тоате ачесте, фѣінд кѣ прічі-
на адѣоціеі ші skimosіеі кѣвѣнтелор
este о прічіпѣ mare ші цінгамѣ, ка зна
че се атіпѣ де лѣмба знѣі націі че а леаргѣ
дѣпѣ агонісіта ідеілор, требѣіе а інчене маі

de departe, mi întrebă: *«Ce este limba saş graiă?—Nimikă altă, decât postirea ideilor ce are gândul. Apoi dar, că căt gândirea minţii îmi întinde cărăia ideilor mi le lă-măreşte, că atăt mi limba merce sporind; căci într'alt kină, omul nămaî căт ар tot гънди dar n'ar mai vorovi. Acheasta se mi vede la neamăriле care, ca nişte căтмаче пе дрă-мăл лăминăриlor, îmi алкăтăiesкă mi skimosesкă кăвinte în graiăри, dăпъ спорirea ideilor. Ши фінд că пої авем нă а афла ми а iskodi, чи а зрѣа ми а інвѣда а ле алт-ра, тревѣе сѣ ле примим ми идеіле ми кăвинтеле де кăте vom аве невоіе, ми care ла пої saş нă sînt, saş нă s'ar năté алкăтăи. Dar фінд că atăt ла приміреа căт ми ла фаче-реа din ноş saş skimosirea кăвintelor, пе тіана лимбеі noastre, тревѣiesкă тăсăри ми капоане, iar нă словодъ воіе де а адъче пе зпеле, pentрă că аша ле-аş глăсăit Romăniі, пе алтеле, pentрă că аша ле vorovesкă Ardeleeniі, iar пе алтеле а лепѣда нăмаі ми нăмаі pentрă că ле авем де ла Slavoniі saş că sînt posieneshi: sokotesкă де неапăратъ тревѣинѣ а се фаче о Komisie inkieratъ де бар-ваді вѣні скриіторі în лимба молдовенеаскă, întovăръшнitorі Епітроніеі шкоалелор, нăмаі ми нăмаі pentрă îndrentarea лимбеі ми а граматичеі; careа Komisie în adăпăриле sale се sté сѣ sokoteaskă ми сѣ хотăреаскă desăре îndrentarea лимбеі, atăt întră пріиміреа căт ми skimosirea кăвintelor.*

Acheastъ Komisie ва інтра în черчетареа ми îndrentarea граматичіlor фăкăте ми фъръ де нічи зп канет тінзрпте ми словозите în деаръ; ea ва лепѣді pentрă тълмăчиреа кърціlor правілі prin care зченічіі че vor еші din школі, сѣ фіе datorі а тълмăчі кăте зпа din інвѣдă-тăриле în care се vor фі îndeletnit еі. Tot аcheas-тă komisie, că алта, де аsemіне фіндѣ, din деара Ромăнеаскă, імшăртăшндăсе інтре

еле, ар адъче споріре ми întokmire лимбеі пе о тăсăрă ми пе о інделецере că care ар стърпце інсăпиріле амăндăрор порoadelor, din care апоі ар ісворі потривіреа ми інфін-дареа а знеіа ми де о потривъ правілъ а Prin-ципателор. Іар апоі pentрă а да інстрăкціі, пе care Komisieа ар тревѣі а пѣши în лăкpare, destoinik нă тă кănosкă, pentрă că о треабъ ка аcheasta тревѣіе сѣ фіе гъндітă де маі мăлте minци.

Însemnez însă оаре-каре лăзрі амінте че ам нăтst дескопері:

А. Кăвintele кăте ле авем, фіе рѣтленешті, фіе словенешті, фіе гречешті, фінд că лăмеа noastră аша ле-аş депрins, сѣ нă ле skim-бѣм. Аша dar кăвінтăлăі рăсбоіъ, сѣ нăі зі-чемъ вѣтăліе, нічі фърăнеі tamпетъ, нічі черкăлăі ціркăлăс, ш. чл.

Б. Кăвintele че примим де ла алціі сѣ ле імолдовенім пре тіана граіăлăі nostră, сѣ зі-чем Dimosten лăі Dimostenis, парадосеск лăі paradidomen, окізпацие лăі окіз-пasion, ш. чл.

В. Toate кăвintele кăте din ноş се vor фаче сѣ се потривеаскă пе căт се ва нăté маі мăлт а аве în знетăл лор потривіре că тълкăл ми идея че інкпзескă, пре нлда кăвintelor вїжіеште, дăдзеште, тăпъ, detăпъ, фълфеште, ш. чл.

Г. Toate кăвintele кăте din ноş се vor фаче, сѣ се факъ, că căт нăтінда ва іерта, маі скърте, адекъ маі де нăдіне сілаве, pentрă că аcheasta інлеснеште мінзнат пе версăторі.

Acheste însemнăри, чінстндăмъ а ле зăзвне Пресăинцііlor Boastre, имі веді іерта а а-дăоці, că atăt din філонікіеа аcheasta стърпăтă în школі, căт ми din ор-че вѣз că окіі акăм, еş нă тă маі індоіескă, că доşъ лăкăррі сінт care нестăмăпăрат пе скърмъ ми пе podă ла інімъ: звѣл, адекъ, оарѣа грăвире că care ам sokotit сѣ кăштігăм лăминіле, фъръ а so-

koti къ niute oki че esă de la întănerik, trebăie ne închet închet сь se deskidъ, pentръ ка сь нъ kіoreaskъ mai tare, ші фъръ а sokoti къ toate snopirile, ші sşăletemî mi trăpeshî, întokmai ка пльнтеле ші поамеле dintръ флоръриі, prinindsse, нъ potă avé ničí floarea, ničí rstă, ničí veakă aчелора не каре soarele ші възdăхъл паште, kreşte, înфлореште ші коаче не închet închet de ла примъваръ пъпъ în тоампъ; ші къ ničí зп neamă нъ s'ăл лăminat în adevъrate лăminăри, тьнд odatъ; ші къ dinnotrivъ, гръбіреа адъче ші smintele ші грешеле каре нъ се mai potă îndrepта ničí тьмъдси ка алте грешеле în parte ші обръзарниче. Іар челалал лăкръ este, къ o idăe înadins грешитъ се реварсъ ші се întinde zik assura çivilizaçiei, ачест кăvint,—каре este атът de întins ші кспринзеторіх, pentръ къ іа în браце не omăл деръ, în атърпаре кьтрь пьмънт, ші не omăл sşălet, în sşipe кьтрь черіх,—ăл ачъns а фі întре noi ка în sşărtorі че аă femeile smintite, еле къ oki ла дъnsăл тивъrite, îndръдескъ, ішвръдошеазъ ші сьртъ о neintрпаре;—saă zikъnd, ка niute дръмещі, каріі ар boldi oki ла o stea не черіх, ші фъръ а'ші mai pomeni къ калкъ не пьмънт, перdă дръмăл, kadă în poroăie ші гроні de каре s'ар фі ферит, дакъ такар кьте odatъ 'ші ар фі întops oki се каzte ла niçoаре.

Аша дар, нъ întреб ла noi: Че este çivilizaçieа,—pentръ къ omăeанă ар сь'мi zikъ:—este мăштрăл, маршăл ші еполетъриле; çivilă, формеле, контролтъриле ші делелеле; барбаçиі ші femeile, челе кьте videm,—çi întреб, че trebăie сь фие ла noi çivilizaçieа? Ші ла ачеста вь азd respnzind:—Моралăл, моралăл, ші іар моралăл; кьчи че ар фолоси сь шім кьте sînt în възdăх, în черіх, не пьмънт ші în мърі, кьнд ам інстръмьтъçи, ам jeфăi, ам prigoni,

ам інвръжăи, адекъ не—ам фаче mai pei декът ам fost?

Ші çine poate тьгъдси къ respectăл къ ка-re este datoаре tinerimea кьтрь вьтрьнеçъ, femeile кьтрь барбаçиі, niçi кьтрь çei mai mari, din че în че niere ші се stinçe din oki nostri?

Çine poate тьгъдси къ клошка de лăкомie 'шi аă plodit năi не вражъ, не стръмьтъate, не zavistie, не nizăл, ші toate nepoatеле éi, пьп' ла атъта, інкьт авăа не кănoaștem знăл къ алăл. Ші ачесте toate din че причинъ? Nămai ші nămai pentръ къ sşărtorіх че не—ам фькьт de çivilizaçie, ка зп sşărtorіх, авате ші dъ în латъри не om de ла adevъrata éi çiinçъ каре trebăie а фі singр moralăл, ші dăпъ çрmare, niçele челе бьне ші ашезъмънтъриле privitoаре nămai кьтрь дъnsăл, іар нъ кьтрь ideі сплберате ші de distrămare. Аша дар інкеiс: къ adevъratăл інченст de çivilizaçie, ар фі а се інвъца не porod: katixisăл, ка сь шtie че креде ші кьм креде, каре sînt datorіле societăçiei ші а omăniçei;* кьм trebăie сь лăkreze пьмънтăл ші копачиі, кьм trebăie сь грижеаскъ ші сь snoreasкъ vietъçile лăi trebăinçioase; ші кьм trebăie сь се ачисте не sine ші gospodъria са къ kasniçile лекъри ші облојеле. Іар stareа чеа deasura porodăлăi, кареа ла noi се ziche боітереаскъ, не лънгъ de ачесте, сь інведе: кьм trebăie сь çisdech ші се кьрмъсаскъ не porod, повъдсindăл prin niçda ньртъриlor sale ла челе de аdevъrat фолос; ші toate

* De лăт sama ші de minănat лăкръ este, къ дъриле челе mai лăminate, дп veakăл nostръ, dăпъ атъtea ші атъtea ointelă ші sşăçitътърі че'шi аă фькьт дп калеа лăminăриlor, авăа акъм кьтрь дженствăл veakăлăi ал 19^{те} аă руделес къ ор-че лăminăre de штинçъ, нъ адъче не чел adevъrat фолос, дакъ нъ este дntemeiatъ не фолосăл poroadelor, каре sănt doçe: знăл ал арçикътърі ші алăл ал nersăitoriei; pentръ ачеста vedem къ акъм, toate minçile, toate гъндъриле, ші, dăпъ çрmare, toate iskodirile ла ачесте дшi дntesк правъçл ші kitireа, фьгънд ші депъртъндсе къ totăл de ideile nemărite а meta-çiçiei, адекъ, а sromotăлăi de кăvinte фъръ de çante.

aceste se încete în învățătura Kredinței, a Itikiei, a Matematicei, a Doctoriei și a Administrației. Cât pentru ацеле стъри каре нъ ащ требинць де аѣторѣа шкоаделор де аиче, ретънѣ вѣ слобода воѣ а вѣвѣа че ле-ар пльчѣ вѣ сокотеала лор.

дн 13 Генар 1837.

К ъ ц е т ѣ р ѣ .

(зрмаре)

VIII.

Съ тречем къ видѣреа акъм скимбареа ѣте а литерлор; вѣ аеаствъ скимбаре, кареа негрешит ва адъче префачере serioасъ вѣ ортографияе, ам зѣат поѣ даскалѣ депрѣшѣ къ литератъриле streine, къ зченѣиѣ nostrѣ, адѣкъ милиоанеле де ромънѣ имѣтрънѣсе къ Az... Бъке... ш. чл., шѣ prin зрмаре радѣкала скимбаре въ кърештеанъ шѣ маѣ къ seamъ чеа ардеLEANъ аре зп мѣрос де streintъtate шѣ о грѣ вѣделецере че respinгѣ рѣвдареа челор тълѣдѣ четиторѣ; дакъ литерлеле чѣрилече sѣnt печетеа славонистълѣ, съ нъ зѣтѣм вѣнсъ къ instituciile вѣтемеѣте не обѣчеѣзрѣ веки, се вѣлокъѣескъ temelникъ нѣмаѣ къ рѣвдаре шѣ време: ideѣ шѣ вѣвѣдъзрѣ требъѣе ромънълѣ маѣ къ дорѣндъ декътъ въкеа шѣ къвѣнтъл.

Кътъ десуре лимбъ, pentru аѣторитате моралъ, съ не маѣ вѣтоарчем шѣ съ не supjъvѣim тълкъ оdatъ не Petръ Маѣор, аѣторитате че требъѣе а пльчѣ фраглор де neste Карпаѣ. Petръ Маѣор, шѣistor de граматикъ ка нѣчѣ знъл дѣнтре поѣ, нъ нѣмаѣ ащ скрис вѣ лимба обштеаскъ а лѣѣ Клаѣн, а лѣѣ Шѣнкаѣ, а Хроникарилор, а tradъктъторилор bisericenѣ, — къ deosebѣре къ фраза шѣ perioadele лѣѣ sѣnt маѣ греле ла чѣtit, — нъ нѣмаѣ къ шѣ ащ pedes скрѣериле ла strъmtile регъле граматикале, даp, къ

toate аплекъриле sale кътръ latinѣ de каре este хрѣнит, къ тоатъ вѣдръснеала са вѣ вѣтребъндареа шѣ вѣтредъчереа къвѣнтелор поѣе, нъ ащ гъндит де фел а вѣмѣрѣка лимба ромънълъ вѣ хаѣне latine, а тѣпѣ слободълъ тълѣлет шѣ armonia лимбѣѣ не вр'о sistemъ, нъ ащ гъндит а вѣрецимента къвѣнтеле, към се вѣрециментеазъ баталиоанеле, дълтъ declinații шѣ арме. Sѣvѣndъse къ черчетъриле лѣѣ пълъ ла prinчѣпълъ лѣкрърилор, Petръ Маѣор не спъне къ лимба latinъ коректъ (се вѣвѣдътѣм шѣ се вѣвѣдедем вѣне къвѣнтъл корект), вѣне дѣн лимба latineаскъ сащ italieneаскъ че s'ащ vorbitъ нѣръреа вѣ Italia; къ лимба ромънълъ кърѣе нъ дѣн latina коректъ, че dѣrentъ дѣн чеа latineаскъ а обшѣтеѣ. Не ачестъ prinчѣпъ исторѣк, Petръ Маѣор не вѣдеамъ а фѣ къ лъаре-аминте вѣ лепъдареа къвѣнтелор, къчѣ sѣnt къвѣнте че нъ се афълъ нѣчѣ вѣ лимба latinъ коректъ, нѣчѣ вѣ диалектеле италѣче, нѣчѣ вѣ лимбиле gotice шѣ славоне, шѣ sѣnt totъшѣ а noastre (vezi фага 306-309. вѣ Istoria pentru вѣченътълъ Ромънилор вѣ Dacia, Бѣда 1812). Даp, ачеаствъ комонарь а лимбѣѣ вѣлтъратъ дѣн nesokotinga legislatorилор нъоѣ, — комонарь каре довидеште нѣстере ziditoare вѣ сѣфлетълъ neамълѣ, шѣ menire де а трѣѣ де вѣеага са вѣнсъшѣ, — нъ este де аѣѣзъсъ pentru а вѣтемеѣа дѣспърѣдѣреа noastrъ де latinѣ: вѣнтре лимба noastrъ шѣ лимба лѣѣ Чѣчерон, este цесетъра че не леагъ де лимба обштеаскъ italieneаскъ, прекъм sѣnt legate шѣ челедалте лимбѣ sъporѣ де аствъѣ. Шѣтѣнда граматикалъ вѣдаторѣа не Ромънѣѣ вѣвѣдъдѣѣ а шѣ окъръмѣ скрѣериле, шѣ, prin зрмаре, а лъкра ла edѣficареа кодълѣѣ вѣитор а граматѣеѣ ромъне; даp де ла шѣтѣнда граматикалъ ла аплѣкареа знеѣ граматѣе сѣвѣчѣале latinъ ла о лимбъ алта, este о meștemъzie гѣваче де каре не пѣтем къ дрентълъ мѣра. Пърѣнтеле Petръ, към вѣлъ кѣмѣкъ къ дрентълъ Ромънѣѣ, ера om къ тълътъ цѣсдекатъ, де шѣ де

mare înвѣдѣть, ши́ ізбіа прѣмѣлї неамѣл ка съши skimbe лїмба: кѣчї ел зїчеа къ „лїмба е неамѣл“ ши маї зїчеа їнкѣ къ dovezi къ Ромѣнїї нѣ sїnt погорѣторїї лїмбеї лѣ Чїчерон; latina ши ромѣнеаска sїnt доѣе пѣрае че се naskѣ dintр'єн singєр їсвор, дар нѣ сеамѣнѣ зна къ алта. Не тѣгѣлїм а крѣде къ пѣрїптеле Петрѣ нѣ гѣндїа ла конкѣлзїїле ѣченїчїлор сеї, ши ла сѣлнїчїа че не ва фаче лїмба latinѣ коректѣ. Pentрѣ пої, конкѣлзїа ар фї ачѣаста: лїмба latinѣ коректѣ е їнфрѣмѣседеареа ши регѣламентареа лїмбеї latinешї а обшїтеї; лїмба ромѣнеаскѣ коректѣ тѣбѣїе а фї регѣламентареа ши їнфрѣмѣседеареа лїмбеї ромѣнешї а обшїтеї,—лїмба че се сѣде къ лантеле де ла мамѣ,—адекѣ кодѣл ортографїеї ши а sїntаксеї, а просодїеї ши а ворбеї. „Кѣвїнтѣл este ал Домнѣлї, саѣ ал коншїїнѣї неамѣлї їнрег,“ зїче кѣрат D. Cousin, каре, паре нї се, este tot їнтр'єн гѣнд къ Петрѣ Маїор. Нїкїзѣреа Петрѣ Маїор нѣ їмѣне sїстеме де кѣвїнте, чї дїн контра ле адѣче кѣнд їн цїе ка Молдовенїї, кѣнд їн їнт дѣпѣ плакѣл зѣркеї, кѣнд ле ласѣ їн форма прїмїтївѣ ла їнтѣлїїт саѣ ла singєратїк, фѣрѣ їнгрїєре де деклїнацїїле де знде вїнѣ; астѣел де їнпрѣмѣтѣрїї sїnt леїїсте ши їнавзїїтоаре, нѣ їндѣрпїчїескѣ нїчї аззѣл нїчї мїнтеа: sїстемеле че с'аѣ їскат, не адѣкѣ лїмѣї ноѣе їн лок де а родї пре а поастѣрѣ. Рѣгѣм не фрацїї nostrї дїн ор—каре латѣре а прочетї къ мїнте змїлїтѣ Istoria пентрѣ їнченѣлѣ ромѣнїлор; нѣ стѣ їн ачѣа дїсептацїе елементеле фїлософїеї лїмбїстїче дїн зїлеле noastre. Знде е пѣлзїчїреа їншѣлѣтоаре?.. Ын Ардеал, че дїн зї їн зї се деспартѣ де фамїліа ромѣнеаскѣ прїн лїмбѣ кѣм е деспѣрїїт прїн исторїе? саѣ їн Валахїа ши Молдова, знде sїnt мѣлте капрїцїї лїмбїстїче неїїздекате, дар знде їнкаїлеа гѣндѣл, цїнта ши шїрѣл скрїїторїлор este де а рѣмѣнѣ їн елементеле ромѣне, пентрѣ къ ачѣсте елементе sїнте карнеа

ши сѣнѣеле, тѣкѣлѣ ши вїїторѣл неамѣлї. Крїтїка дар е о фантѣ ромѣнѣ astѣзї ши де невоїе; кѣнд пѣраїеле се їмѣлѣ де апеле глосдоасе а плоїлор де тоамнѣ ши amenїнѣлѣ къ їнекаре каселе де не малѣ лор, господарїї ши нѣмѣрѣлѣ одоареле, ле strїнѣлѣ, ши strїгѣ де ла зн мал ла алѣл sosїrea прїмеїдїеї. Поате къ їн тѣекѣт крїтїка ватѣмѣ вр'о їзбїре де sїне маї таре декѣт дреапта цїїздекатѣ; дар чїне скрїе, чїне се пѣне їн фрѣнтеа нацїїлор, къ адеврѣтѣ саѣ їнкїпзїтї мїсїе, ачѣла се фаче прїпрїетатеа пѣблїкѣлї; мїшкарѣа, сѣфлетѣл лѣї, toate sїnt а дїскѣцїеї; пентрѣ ачѣла фїїнцаї се штерѣ; дїн ом рѣмѣне нѣмаї нѣмеле. Кѣм сѣ крїтїчї sїстемеле де лїмбѣ, бѣпѣоарѣ, дакѣ нѣ веї арѣла каре граматїчї аѣ фѣкѣт їнтѣперїкѣл? кѣм веї їнsemna граматїка дакѣ нѣ веї нѣмї фѣнтзїторѣл єї? Кѣм веї дештента четїреа дакѣ нѣї спѣне асторѣл кѣрѣїе?—кѣчї нѣмеле їн лїтератѣрѣ ши їн фонкцїї sїnt лїлѣрїле че ацїїлѣ рекѣношїнга, їзбїреа саѣ десгѣстѣл ши деспрѣцѣл пѣблїкѣлї. Мѣлте лѣкрѣрї ши мѣлте кѣвїнте sїnt ѣнкѣ їн лѣме че ромѣнїї нѣ їнѣелѣгѣ: порнеала лїмбеї, ши поїма крїтїчїеї, sїnt доѣе дїн ачѣсте лѣкрѣрї ѣнкѣ неїнѣелесе.

IX.

Ар фї де прїсос а стѣрѣї їн контра-дїкцїа че їнфѣцїїшеазѣ sїстемеле лїмбїстїче къ фїреа лїмбеї ши а неамѣлї; сѣ не тѣрїїнїм а сѣзне къ, їн ор—че партѣ а Ромѣнїеї, асторїї, де прозѣ саѣ де верѣсѣрї, четїїдї, їзбїїдї sїnt ачѣїа карїї аѣ рѣмас маї апроане де поїма нацїоналѣ; е де прїсос а сѣзне нѣмеле шїїсте; дар сѣ фачем ши партѣа Ардеалѣлї їн ачѣсте нѣме, їнтрѣ ачѣстї оаменї. Демї sїсетмеле радїкале аѣ лѣат нѣскарѣе їн Ардеал, тотѣшї арѣ ши Ардеалѣлї фїчїорї сдравенї, че ши поїѣ да тѣна къ пої їнпотрїва педантїзмѣлї. Ам рѣпродѣс їн кѣцѣтѣрїїле ачѣсте цїїзмѣтате нѣ-

maï a artiklălăi: Пъцине арътърї пентрѣ латинїреа лимбеї noastre. Іатъ кѣм зрмеазъ *D. uitiraB*, паръ de нѣ сингъръ екчендіе а Ардеалăлăи... „Bezī, în kontra ачестеї класе де „literaці чїтасе шї *D. Цїпар*, ла анл 1838, „кѣпоскѣтеле версъреле: “

„Дракъл негрѣ s'аѣ възѣтѣ

„Пѣїз де рацъ потковїѣ,

„Чїокърліе кѣ рокїе

„Шоарече кѣ пълърїе.“

„Аша, пентрѣ пої кърътарїї де а доза, а „треїа шї а патра класъ нѣ не сѣїїм їнтрѣ „groasa noastrѣ пештїїнцѣ, а гръмъді не а „чеаста вергъръ фрѣмоасъ шї блъндъ кѣ ор „че тренде шї петече антїче, маї поѣе, мо „дерне, маї їн скърт де тоатъ пласа, фъръ „ка ленеа съ не ласе а не дескїде окїї а чер „чета кѣ деамърѣнтъл кѣ каре костъмѣ ар „ста маї бїне фечїоарей noastre їн веакъл ал „19^{lea}, че кроїалъ (формеле) чере statspa еї.“

„Ўпїї не пѣнем тоатъ остенеала ка съ скъ „пъм де склăвїа славонїсмілор. Че фачем їн „сѣ? їн лок се алзгъмѣ нѣмаї не славонїс „мїї каре не стаѣ їн капъл месеї, прекъм зїче „Дл. Еїад, не апѣкъмѣ шї смълѣемѣ о гра „мадъ де пене, кѣ тревзїнцѣ фъръ тревзїнцѣ, „нѣпъ лъсъм пасереа голанъ, пентрѣ ка съ „о кландїе тоате челелалте. Ба нѣ о лъсемѣ, „чї кърънд о коперїмѣ кѣ тоате петечеле ре „масе дїн тога конзларъ а лѣї Чїчероне, „каре дакъ ар їнвїе шї ар vedé че вайїокъ „рѣ фачемѣ атъл лимбеї сале челеї маї арїс „тократїче декът тоате лимбїле пѣмънтълăї, „кът шї невиноватеї стрепеноате, нѣ мѣ їн „доїеск кѣ нѣ не-ар вате кѣ верделе, їар зп „Хораціѣ не-ар салѣла кѣ зп „imitatores ser „vum pecus.“

„Нїкѣїсреа шї нїчї одатъ komoditatea шї ле „неа noastrѣ а кърътарїлор ромънї нѣ се дѣ „маї не фадъ декът кѣнд пої не фортъм дреп „тъл абсолѣт де а пѣне тѣна не тоатъ лимба

„латїнъ шї а о фаче де сервїтоаре прѣ плекатъ „ла а noastrѣ. Їнсѣ нїчї este мїїлок маї сїгър „де а не вѣді їн окїї стрїїнїлор серъчїа лим „беї noastre, декът кѣнд ленебїндъне а-ї адъна „тоатъ авѣрїа еї ла зп лок дїн тоате церїле ло „кѣїте де ромънї, рѣїїмѣ фъръ сѣїеалъ де а „коло, де знде афлъм маї їндѣмътъл.

„Нѣ їнкапе їндоїалъ, пої сїнтем шї ам фост „сїлїці а їмпрѣмста о парте оареш-каре де тер „мїне де ла лимба латїнъ, нѣ авем їнсѣ дреп „тъл де а лѣа маї мѣл декът нѣмаї не кѣт „не лїнсїр пѣпъ акъм кѣтаре идеї, пентрѣ каре „нѣ грѣсїмѣ нїчї декъм кѣвїнте їн лимба ромъ „неаскъ, кѣ атѣта маї пѣїїн не este їептат а „траѣе дънга peste 1700 анї, а нѣ шїї скїм „бърїле прїїн каре а трекът лимба noastrѣ, а „нѣ respекта пресїнтеле еї, азъл, екѣонїа, „маї їнскърт, леїїле граматїче шї estетїче ка „ре s'аѣ їнвѣскѣт їн лимбъ.

„Еѣ нег кѣ лимба noastrѣ ар фї серакъ; „лимба нѣ не е маї серакъ декът алтеле їнсо „рѣтаре; сїнтем їнсѣ пої їншїне серачї де дън „са, о маї шї съръчїмѣ кѣ капрїціїл nostrѣ.

D. ѣїїраB, денегъ съръчїа лимбеї, їн ачест артикъл че не-аѣ кѣштїрат їнїма, шї дескїде тоате орїзоанеле їнтънекате де граматїчеле а фе „лърї де асторї шї де сїстеме. Длăї, їн ачест ар „тїкъл, каре нѣмаї їн їнфѣїїшареа са стрї „пъ де ортографїе не адъче амїнте де Ардеал, денегъ дрептъл де а деспоїе лимба латїнъ; їар пої карїї мърътспїсїм кѣ флѣнтїторїї фелъ „рїтелор граматїче сїнт тодї абсолăїї, ба зпкъ шї фїлософї абсолăїї, пої денегъм кѣ вр'о датъ Ромънїа ва нѣтѣ зрма не кѣїле критїкате де **D. ѣїїраB**, пре кѣїле алесе де зпанїмїтатеа копчетьїїїлор сеї. Авем копвїкїїа дърепоасъ кѣ Ардеалăлă не мѣл тїмї зпкъ нѣ este menit а прїнде лок їн мїка лїтератъръ ромъ „неаскъ, де нѣ ва пъръсї сїстемеле кѣ каре о їнъ „дъшѣ акъм pedantїзмъл латїн. (ва зрма.) А. Р.

Seriile de toamnŃ la ŢearŢ *

(зрмаре)

Istoria Шатрапѣлѣи.

Доарѣ пе-а фери DzeŃ de v'o кѣмпѣнѣ пѣ-пѣ атѣнѣ! зѣча мама фѣкѣнд крѣче, непорѣirea vine некѣematъ peste om.—Дар поѣ, репликѣ Белѣ, требѣе съ не аштенѣм ла дѣн-са, верѣшоарѣ. Шѣ дѣнѣ ачеастѣ ворѣѣ ѣнке-менѣ toate трѣѣѣтрѣиле образѣлѣи лѣи, шѣ ачѣаста дѣн чеа маѣ vie мѣшкарѣ че авѣсе маѣ 'nain-te. Ёмѣ винѣа гѣаѣъ съѣ зѣргѣи шѣ tata нѣ ера мѣлѣемѣт. Скѣлѣндѣсе лѣоѣ пе вѣтрѣнѣл Белѣ (кѣ шѣ tata Саѣтеѣ се трѣѣча ка вѣр ал доѣле кѣ постѣлнѣчѣлѣа дѣн Белешѣтѣ), де о парте, шѣ пѣнд кѣ дѣнѣл ла кале пѣнтрѣ мѣнѣ мѣъ лѣ-сасѣ ѣн ворѣѣ кѣ соакра.—Постѣлнѣчѣлѣа се скѣ-лѣ, шѣ, дѣнд сеара бѣнѣ, се дѣсе.—Саѣта пѣ-сѣсе маса вѣн'атѣнѣча, апринсѣсе лѣмѣлѣрѣиле шѣ кандѣлѣле шѣ не ѣнѣиѣ кѣ бѣлаѣи ла мѣн-карѣ.—Tata шѣ вѣтрѣнѣл Белѣ се чѣнѣѣа зѣнѣл пе алѣл; еѣ, де мѣлѣт ѣнѣмѣ че симѣѣам ѣн mine, зѣтам гѣра, ведеам пе Саѣта кѣм ѣм-бѣла шѣ кѣм пе слѣѣѣа, шѣ фѣчѣам ѣн tot кѣнѣл ка сѣѣи аѣѣт; кѣнд се аврѣнѣа де mine ѣ лѣам мѣна пе фѣрѣш ка сѣ се депрѣнѣѣ кѣ mine; еа се зѣта атѣнѣча ла mine, зѣмѣѣа дѣлѣче шѣ пѣрѣа кѣ не кѣноашѣем дѣн копѣлѣрѣе: аша авѣам траѣере де ѣнѣмѣ зѣнѣл кѣтрѣ алѣл. Еа вѣдеа кѣ нѣ мѣнѣам шѣ'мѣ лѣса стрѣкѣна дѣна-ѣнѣ пѣнѣ кѣнд ерам сѣмѣт се шѣлѣлѣк, ка сѣ нѣ преа остѣнеасѣкѣ де а лѣа шѣ партеа mea дѣн toate.—Че сѣѣѣи сѣнѣн, кѣконоашѣе? О поѣе вѣеаѣъ се дескѣсѣсе пѣнтрѣ mine ѣн сеара а-чѣеа.—Ведеам toate маѣ ал фѣлѣѣ шѣ ле сим-ѣѣам маѣ кѣ пѣтрѣндере; toate се зѣта кѣте о датѣ ла mine, дар гѣндѣлѣи ера грѣѣ, кѣ'шѣ адѣчѣа амѣнѣе де сѣрѣмана мама карѣ нѣ ера фѣаѣъ. Ён сѣѣрѣшѣт, адоѣа-зѣ дѣмѣнеаѣъ, дѣнѣ вѣсерѣкѣ зѣнде ам мѣрѣс кѣ тоѣѣи ѣмпрѣнѣѣ, вѣр-

ваѣѣи де о парте шѣ фѣмѣѣле де алѣа, сѣ'аѣ стрѣнѣс toate рѣѣдеѣ ла вѣтрѣнѣл Белѣ, а-ле поашѣре шѣ а ле лор; veni шѣ преѣтѣл шѣ skimбарѣм ѣнѣлѣле, еѣ кѣ логоднѣка ме, дѣ-пѣ кѣм се полѣѣѣѣа, кѣнд пѣрѣнѣѣѣ ера ворѣѣѣѣ.

Din minѣлѣ ачѣла прѣвѣам пе Саѣта ка а mea; мерѣеам ѣн касѣ ла дѣнѣса кѣнд ѣмѣ плѣ-чѣа, шѣдеам чѣасѣрѣ ѣнтрѣѣи пе лѣнѣгѣ дѣнѣса ѣн ворѣѣ, кѣнд торѣча; кѣнд се дѣчѣа ѣн треаѣъ зѣндева, о ѣновѣрѣшѣам. Треѣ зѣле трѣкѣсерѣѣ ка зѣн minѣт; ѣзѣрѣеа mea пѣнтрѣ фатѣ се фѣ-кѣсе маѣ vie ѣнкѣ де кѣнд шѣ еа-мѣ пѣтеа зѣче кѣ ѣи плак; ѣнсѣ Грѣгорѣ Белѣ нѣ venise де ла Галаѣѣи, шѣ tata се ѣмпѣеа де пѣрѣѣ-даре; а оѣта зѣ veni шѣ Белѣ шѣ а поѣа зѣ дѣмѣнеаѣъ требѣѣа ка сѣ не порѣнѣм ла ѣашѣ. Ерам мѣхнѣт ка нѣѣи одатѣ: мѣ се пѣрѣа кѣ фѣрѣчѣеа че о гѣстам нѣ поате ка сѣ ѣѣе ѣѣнд кѣ мѣ пѣтрѣндеа кѣ прѣ mare тѣрѣе. Tata ера кѣлѣат, лѣна ѣнчѣнѣсе а ешѣ, поашѣ-теа ера ѣмпѣеде, нѣ vroiam ка сѣ мѣ дѣк дѣн Кород фѣрѣѣ ка сѣ маѣ вѣд локѣл ѣн фѣн-дѣл лѣвѣзеѣ, зѣнде де оѣт зѣле, авѣам обѣчѣѣс де а ѣнѣлѣнѣи пе ѣзѣвѣта mea Саѣтѣ. Лѣасѣм пѣ-лѣрѣа шѣ ковѣрѣндѣмѣ ла каса ѣѣ, сѣрѣнд гар-дѣл, мѣ гѣсѣѣѣ алѣѣре кѣ сказѣнѣл че фѣкѣсем съѣ зѣн мѣр дѣн чѣѣ маѣ марѣ, шѣ карѣ ера ѣнкѣ пе ѣѣшѣѣтате некѣлѣс.—Нѣ ерам де зѣче minѣте адѣнѣат ѣн гѣндѣрѣиле мѣле де дра-госте, кѣнд симѣѣѣѣс о мѣнѣ пѣндѣсе пе окѣѣи мѣѣ, ѣнсѣ ачѣаста ера преа моале ка се мѣ спарѣѣѣс еѣ де еа; дѣчѣи прѣнѣзѣндо кѣ тоатѣ фѣр-вѣнѣеала че симѣѣѣам ѣн ѣнѣмѣ, о сѣрѣтам кѣ е-зѣлѣтѣѣе.—Тѣ ешѣѣ Саѣто? мѣе ѣмѣ зѣчѣа ѣнѣма кѣ требѣѣе ка сѣ те маѣ вѣд ѣнкѣ одатѣ аѣѣѣѣи.—Ёмѣ ера сѣѣлѣѣлѣ прѣ грѣѣ шѣ мѣе, Ioane; п'ам пѣтѣт ѣнкѣде окѣѣи: нѣ шѣѣѣ че сѣ мѣшѣкѣ ѣн гѣндѣл мѣѣ, дар мѣ се парѣ кѣ ашѣ авѣ зѣн грѣѣ некѣз, кѣѣи vroind а'мѣ спѣла мѣнѣ-ле де кѣ поашѣе ам сѣрѣѣтат ѣнѣлѣ че мѣ-аѣ dat шѣ л'ам скѣнат дѣн мѣнѣ... кѣ сѣ'аѣ дѣс

* Bezi N...

tokmaî s'v'e strana i'coanei: k'nd m'am plekat ka s'v' l' i' e' m' i- a' l' m' nekak ni' c' o' r' e' l' , m' i am dat k'z f' r' n' t' e' a de p' r' e' t' e m' i n' z' m' i' t' i' k' z' m' am ni- m' e' r' i' t' k'z m' a' m' l' o' v' i' t' t' o' k' m' a' i' i' n' t' r' ' e' n' k' z' i' s' , k' a' r' e e' r' a v' y' t' i' t' i' n' p' r' e' t' e m' i' m' a' m' i' m' a' n' s' p' n' z' l' a s' v' n' e' , m' i' k' n' d' a' m' p' r' d' i' k' a' t' i' n' e' l' e' z' l' , e' r' a o' n' i- k' z' t' s' r' z' de s' v' n' e' pe d' z' n' s' s' l' ! . C' e v' a v' r' o' i' m' a' i- k' a p' r' e' k' z' r' a' t' a ! I' m' i' e' r' a s' z' f' e' l' e' t' z' l' i' n' d' o' z' e' , m' i' b' i' n' e' i' m' i' p' a' r' e' k'z' t' e' v' y' d' . I' n' a' d' e' v' z' p' e' a' a' v' e' a k' a' n' z' l' l' e' g' a' t' k'z' z' n' t' z' l' a' n' a' l' e' . — M' i' e' z' , d' r' a' g' z' , de k' n' d' i' n' z' i' o' a' c' e' a' d' i' n' t' z' i' s' i' c' i' d' i' n' e' a' m' m' z' n' a' , m' i' s' a' z' p' r' z' t' k'z' n' e- a' z' d' i' o' k' e' t' B' e' l' e m' i' n' z' s' i' n' t' b' z' k' e' r' o' s' k' a' s' z' t' e' l' a' s' . D' a' r' m' i' t' i' z' , k' n' d' x' o' t' p' r' e' m' t' e' t' a' t' a' z' n' l' z' k' r' z' , t' r' e' v' z' i' e' s' z' s' e' f' a' k' z' ; m' i' a' s' h' a' n' i' c' i' n' a' m' i' n' d' r' z' n' i' t' a' l' p' z' g' a' k' a' s' z' m' z' l' a' s' e' a' i' c' e' ; m' z' n' e' m' z' p' o' r' n' e' s' k' i' z' b' i' t' z' ; t' r' e- v' z' i' e' o' a' r' e' k' a' s' z' i' c' i' s' n' z' n' z' n' k' z' z' n' d' e' i' m' i' r' e' m' z' n' i' z' t' o' a' t' e' s' i' m' z' i' r' i' l' e' m' e' l' e' , i' n' i' m' a' m' i' d' o' r' z' l' ? . a' k' z' m' k' n' d' m' i- a' i' a' r' z' t' a' t' o' n' o' z' e' v' i' e' a' z' z' ; a' k' z' m' k'z' i' n' i' m' i' l' e' n' o' a' s' t' r' e' s' a' z' i' n' z' e' l' e' s' i' n' t' r' ' e' n' g' n' d' , k'z' m' i' t' i' z' k' z' m' m' i' t' z' m' z' a' i' d' e' b' i' n' e' , n' z' m' i- i' t' e' a' m' z' de i' n' i' m' a' t' a' . D' a' r' , g' r' e' a' p' r' e' s' i' m' z' i' r' e' m' z' p' z' r' z' n- d' e' m' i' m' z' d' z' k' k'z' i' n' i' m' a' f' r' z' n' t' z' . — C' e' s' e' v' a' i' n' t' z' m' i' l' a' k'z' m' i' n' e' I' o' a' n' e' , n' z' n' o' t' m' i' t' i' ; d' a' r' m' i' t' i' z' k'z' n' z' s' e' d' e' s' n' a' p' t' t' o' p' o' r' a' m' i' i' d' e' z' m' b' r' a' k' a' r' e' i' i' a' n' p' z' r' z' de s' o' a' r' e' , n' i' c' i' e' d' e' r' a' d' e' p' z' d' z' c' i' n' a' n' e' k' a' r' e' a' z' k' r' e' s' k' z' t' . — O' r' i' c' e' s' z' f' i' e' i' n' v' i' i' t' o' r' i' z' , s' z' m' i' i' , S' a' f' t' o' , k'z' n' o' i' z' n' z' t' e' t' r' z' i' f' z' r' z' t' i' n' e' m' i' d' a' k' z' v' r' e' i' k' a' s' z' t' e' l' a' s' l' i' n' i' m' i' t' i' z' , f' z' g' z' d' z' e' m' t' e' m' i' m' i' t' z' k'z' n' a' i' s' z' a' s' k' z' l' i' i' i' n' v' i' e' a' z' z' d' e' k' z' t' i' z- b' i' r' e' a' c' e' t' e- a' z' a' r' z' n' k' a' t' i' n' b' r' a' z' e' l' e' m' e' l' e' . — I' c' i' f' z' g' z' d' z' i' e' s' k' I' o' a' n' e' ! i' c' i' f' z' g' z' d' z' i' e' s' k' k'z' p' n' z' l' a' m' o' a' r' t' e' t' e' o' i' z' i' z' b' i' , o' r- c' e' s' z' f' i' e' k'z' m' i' n' e' ! O' s' z' r' z' t' a' i' z' k' z' m' s' e' s' z' r' z' t' z' e' v' a' n' g' e' l' i' e' a' , d' z' n' z' d' i' z' r' z' m' z' n' t' , m' i' p' a' r' k'z' m' i' s' e' f' z' k' z' s' e' i' n' i' m' a' m' a' i' z' m' o' a' r' z' . I' n' c' h' e' n' e' a' z' i' z' a' a' s' e' a' r' z' t' a' n' e' d' e' a' s' z- p' r' a' v' z' i' i' i' n' f' z' n' d' z' l' k' z' r' e' i' a' d' o' r' m' i' a' K' o' r' o' d' z' l' , m' i' m' i' a' d' z' c' h' e' a' a' m' i' n' t' e' d' e' p' o' r' o' n' z' i' l' e' t' a' t' e' i' d' a' t' e' d' e' k' z' s' e' a' r' z' . O' l' z' a' i' z' z' n' k'z' o' d' a' t' z' i' n' b' r' a' z' e' , m' i' k'z' o' k' r' z' d' z' d' z' r' e' r' e' o' l' z' s' a' i' z' . . . t' o' p' i' n' d' z' s' e' i' n' l' a- k' r' z' m' i' m' i' m' a' i' m' o' a' r' t' z' d' e' k' z' t' v' i' e' , n' e' s' k' a' z' n' z' l'

de s'v'e m'z'p. Dze'z' n's'ma' i' s'tie' c'e' p'stere' a'z' dat' e'l' o'm'z' l' i' k' a' s' z' l' z' n' t' e' k'z' d' z' r' e' r' e' a' ! C' e' t' z' p' i' e' n' e- a' z' n' z' s' i' n' s' z' f' e' l' e' t' , e' l' n' z' m' a' i' s' t' i' e' ; k' z' c' i' n' o' i' g' n' d' i' m' k'z' n' e' s' e' p' z' m' n' e' a' g' a' v' i' e' d' e' i' . . . k' n' d' k'z' t' o' a' t' e' a' c' h' e' s' t' e' g' z' s' i' m' z' n' k'z' p' z' t' e' r' e' d' e' s' t' z' l' i' n' i' n' o' i' d' e' a' n' e' i' n' d' e' l' e' t' n' i' c' i' k'z' i' n' s' z' r' z' c' i' n' z' i' r' i' l' e' n' o' a' s- t' r' e' z' i' l' n' i' c' e' ! K' n' d' m' a' m' i' n' t' o' p' s' a' k' a' s' z' m' a' m' a' n' z' k' a' t' i' n' d' a' t' z' d' e' g' r' i' z' a' k' a' i' l' o' r' ; m' i' k' n' d' s' z' i' r- m' i' s' e' m' , e' r' a' m' i' t' a' t' a' n' e' p' r' i' s' i' z' ; m' a' z' k' i' e' m' a' t' m' i' m' a' z' s' z' r' z' t' a' t' . — N' z' i' n' i' m' i' k' a' , b' z' e' t' e' ; n' a' i' s' o' v' e' z' i' d' e' g' r' a' b' z' ? I' c' i' f' a' c' i' s' z' n' e' p' e' z' , k' n' d' t' r' e' v' z' i' e' k' a' s' z' f' i' m' k'z' v' o' i' e' b' z' n' z' . — N' z' m' i' t' i' z' t' a' t' z' ! " — M' i' t' i' z' I' o' a' n' e' , m' i' t' i' z' ; a' s' h' a' a' m' f' o' s' t' m' i' e' z' ; n' z' m' a' i' a' m' g' z' n- d' i' t' t' o' t' d' e' a' z' n' a' , k'z' n' z' t' r' e' v' z' i' e' k' a' s' z' a' r' z' t' s' e' m' n' e' i' n' f' a' z' z' d' e' c' e' a' m' i' n' i' m' z' , f' i' i' n' d' k'z' s' z' f' e' l' e' t' z' l' a' r' e' t' a' i' n' e' c' e' n' z' s' i' n' t' n' e' n' t' r' z' t' o' z' i' , m' i' c' e' l' c' e' i' c' i' v' e' d' e' m' z' x' n' i' r' e' a' n' e' a' v' z' n' d' o' e' l' , n' z' d' i' n' i' i' n' a' z' z' c' e' s' z' f' e' r' i' , c' e' s' i' m' z' e' m' i' t' i' ; d' e' c' e' v' r' e' i' d' a' r' k' a' s' o' s' t' i' e' ? d' i' n' e' i' c' i' d' z' r' e' r' e' a' i' n' n' e' n' t' , f' z' t' z' l' m' e' z' ; a- t' z' n' z' c' h' e' a' e' m' i' t' i' v' a' r' z' a' t' . "

G'z'nd' i' n' d' l' a' p' o' s' t' e' l' n' i' c' e' l' z' l' c' e' a' k' z' m' t' r' e' v' z' i' a' s' z' v' i' e' , a' m' p' r' i' c' e' l' z' t' k'z' a' v' e' a' d' r' e' n' t' a' t' e' t' a' t' a' , m' i' m' a' m' d' z' s' l' a' f' z' n' t' z' n' z' m' i' m' i- a' m' s' p' z' l' a' t' o' k' i' i' . K' n' d' m' a' m' i' n' t' o' p' s' p' i' d' e' a' t' a' t' a' . . . „ A' s' h' a' m' i' p' l' a' c' h' e' b' z' e' t' e' . " C' e' f' a' c' h' e' B' e' l' e' k'z' n' z' v' i' n' e' ? — I' a' t' z' m' z' s' m' i' e' z' ! z' i' c' h' e' a' c' h' e' s' t' a' , v' i' i' n' d' n' e' l' z' n' g' z' n' o' i' m' i' e' m' i' n' d' d' i' n' d' o' s' z' l' k' a' s' e' i' . A' m' l' z' s' a' t' k' a' z' z' l' m' e' z' l' a' g' a' r' d' ; s' z' f' a' c' e' m' p' r' z' n' z' i' m' o' r' z' l' a' k' z' m' , m' i' o' m' m' e' r' z' e' i' n' t' r' o' i' n' t' i' n' s' o' a' r' e' p' n' z' l' a' B' z' r' l' a' d' , z' n' d' e' o' m' s' t' a' l' a' z' n' m' z' n' t' e' a' n' c' e' m' i' i' p' r' i' e' t' i' n' . P' r' z' l- z' z' l' e' r' a' d' e' g' r' a' b' z' l' z' a' t' ; m' i' i' n' k' z' l' e' k' n' d' , m' z' z' i' t' a' m' k'z' m' z' x' n' i' r' e' s' p' r' e' k' a' s' a' i' z' a' i' t' e' i' m' e' l' e' , f' z' r' z' k' a' s' o' v' y' d' , d' a' r' a' r' z' n' k' n' d' o' k' i' i' s' p' r' e' m' z' r' z' l' n' o' s- t' r' z' , k' a' s' z' i' d' a' z' m' i' l' z' i' o' a- b' z' n' z' , m' i' s' e' d' e' s- k' i' s' e' i' n' i' m' a' k'z' v' z' z' i' s' k' z' m' s' e' s' z' i' a' S' a' f' t' a' n' e' s' k' z' z' n' a' s' h' k'z' s' z' n' e' v' a' d' z' m' a' i' v' i' n' e' , m' i' k' z' m' i' s' t' i' s' t' e' r' z' e' a' o' k' i' i' k'z' m' z' n' a' m' i' k'z' t' z' l' a' n' a' z' l' ; e' z' m' z' z' i' t' a' m' l' a' d' z' n' s' a' m' i' p' l' z' n' z' e' a' m' m' i' e' z' i' n' m' i' n' e' . D' a' r' B' e' l' e' e' r' a' a' p' r' o' a' n' e' , m' i' s' e' z' i' t' a' k'z' o' k' i' z' l' c' e' l' p' e' z' l' a' m' i' n' e' , a' s' h' a' k'z' s' z' s' n' i' n' z' r' i' l' e' m' e' l' e' i' m' i' p' z' m' n' s' e' n' e' n' t' z' l' , k' z' c' i' l' e' i' n' z' d' z' m' i' z' . . . M' i' s' k' o' z' n' d' *

пѣлѣria mea din кап, лѣсам корделеле sale, че ми ле дѣдѣсе ea ла логоднѣ in воѣа вѣн-тлѣлѣ, ші кѣнд еле флѣкѣрѣнд in аер, атинѣа
 ● вѣзеле теле, ле сѣрѣтам; пѣлѣ кѣнд ла о кѣрпѣтѣрѣ, се фѣкѣсе ші kasa ші Кородѣл не-вѣзѣцѣ. Ерам in вѣрѣл дѣлѣцѣлѣ не каре се inторѣа шлеахѣл кѣтрѣ Бѣрлад. Макар кѣ нѣ кѣпоштеам алѣ ѣарѣнѣ декѣт а Storojeuti-лор ші акѣм а Кородѣлѣ, ми се пѣреа кѣ toate че ле vіdeam нѣ нѣтеа фі аампнѣреле де-кѣт прекѣм ера. Нородѣл ера inтѣрѣкат асе-mine, ворѣѣа tot о limѣл кѣ mine, ші tot а-ѣеаші пѣне се сѣмѣна neste tot локѣл; а-ѣесте м'аѣ фѣкѣт ка сѣ гѣндеск, маї апої, кѣ sintem мѣлат пород in ѣеарѣ, ші м'аѣ адѣс inт'о вѣкѣрѣе, trezind in mine inтѣеаші-датѣ lѣвѣреа de patrie, ші вѣкѣрѣеа de а simѣї кѣ тоѣї оаменїї чеї вѣзѣлѣ не кале требѣе ка сѣ кѣѣетеze tot inт'ѣн фел; маї тѣрѣлѣ, кѣнд непорочѣрѣе с'аѣ авѣтѣт neste mine, ам inѣе-лес кѣ inѣетѣл маї вѣне че este ѣеара. Аша, трекѣрѣм prin Бѣрлад ѣнде вѣзѣлѣ inтѣѣа-датѣ воїерѣ маї; не зрѣлѣ Basіlіа; ші а треїа-зі сѣл сеарѣ скоборѣндѣне de не деаѣлѣ Борѣеї inтрам in Іаші. Белѣ штеаа зп хан вѣн ла Подѣ — Рош; аколо черѣ tata доѣе одѣї пен-тѣрѣ дѣнсѣл ші дої din товарѣшїї nostrії; кѣ ѣел ал треїеле требѣѣа ка сѣ вѣе in зрѣлѣ, ші Беле алта; еѣ кѣ ал флѣкѣлѣ ші кѣ аргатѣл nostrѣ, дѣѣеам каїї ла гѣрѣїлѣ, strinѣеам desa-ѣїї ші трѣїстеле кѣ рѣндѣеала аѣеа че lѣвѣѣа tata. А доѣа-зі ера St.—Dimitrie; ші та-та imї zise кѣ'ом мерѣе ла Mitropole des-dimineаѣлѣ.

(ва зрѣа.)

А. К.

Логоф. Бапѣисте Велелі*

(зрѣаре)

ВАНѢЛ VІ.

Ѣна din zіlele ѣеле фрѣшоасе але Молдовеї.

Кѣтеа оаре дѣлѣ аѣеаста, не кѣнд соареле се рѣїкасе de в'о нѣтрѣ сѣлїї de не орїзон, Лѣнѣ ера еарѣшї кѣ аї сеї, пре каре-ї пѣрѣсїсе дѣнд de Гѣр-дѣ кареле, саѣ de фрїка сѣѣеї саѣ din ѣндемѣлѣ а кѣторѣа рѣвѣеле, дї дѣдѣсе skіsoареа prin аїсто-рїлѣ кѣрѣѣа tіkѣлосѣл Велелї snepa се isѣvndeаскѣ дн тѣрѣшавеле sale планѣрї.

Ѣе тѣреаѣ ші impozantѣ адѣнаре гѣсїм ної а-кѣма, нѣ маї мѣлѣ дн пѣдѣре, дарѣ дн шесѣрїле ші кѣлѣеле че се'ntindѣ днтре ea ші politіea Domnea-скѣ. Ѣе mare de капете днкѣнѣеаѣл соареле кѣ акроаселе лѣї рaze!..

Дндатѣ дѣлѣ sosіреа лѣї Лѣнѣ, кареле ера аште-лат, семна.лѣ de нѣрѣдеpere се дѣ; іар аѣеаста порочѣесте маї днлѣлѣ сѣ се факѣ рѣгѣїсїнї; зп Преот вѣтрѣн днѣеа сѣїндїреа анеї. Соареле, аѣ-рїнд алвеле варѣе а ле вѣтрѣнїлор воїерѣ, лѣѣїреа skіnitоаре а sineѣелор, а топоарелор, а коаселор, solenitatea кѣтѣрїлор релїѣїоасе, фѣѣеа din аѣеас-тѣ адѣнаре ка nіште леѣїоане черештї кѣнтѣнд тѣ-рїреа копїлѣлѣ din Вїтлеем, кѣнтѣнд дрентатеа ші пачеа, пре каре еле авеаѣ сѣ ле pestatornїѣаскѣ дн lѣме ші сѣ ле рѣсѣвѣне. Дѣлѣ мѣнтѣсїреа ѣеремо-нїеї, дѣлѣ че ана ѣеа сѣѣнтѣ плоѣлѣ ка о плоае de аѣр аѣнѣра каїтелор гѣрѣмѣзеї ші се сѣрѣлѣ кѣрѣеа, Лѣнѣ днпорѣндѣеште mірѣл трѣнелор; апої de не тѣ.лїна ѣнлї арѣоре pestѣрнат, ел гѣрѣеште аша:

„Боїерѣ Dвоастѣрѣ ші оаменїї вѣнлї! Dzeѣ не-аѣ а-дѣнат не ної тоѣї аїѣе ка сѣ днplіnїm воїа лѣї; сѣ pestatornїѣїm дрентатеа ші нѣтернїѣїа мошїеї noас-тѣре! Боїерѣ ші фрѣаїї! skопѣлѣ nostrѣ е сѣѣнт! Dzeѣ не ва повѣлѣї сѣ skѣлѣм мошїа din гїареле аѣнѣрї-торїлор, ел не ва аїїста сѣ snѣлѣм пете.ле че аѣеїа аѣ imuss нѣмелѣлѣ мѣлтора din ної! „Дн tine Doam-ne ам нѣдѣїdїлѣ, ші аѣ тремспат dѣшманѣл меѣ!“

—Сѣ моарѣ! сѣ моарѣ Lїаш, зрѣлѣ шїрѣрїле, дн трепсмпѣнд пре Лѣнѣ.

„—Аскѣлатї! зрѣеаѣл Basіlї, аскѣлатї: Dzeѣ нѣ вѣреа моартеа пѣкѣлосѣлѣ; кѣрѣдаре, фрѣаїїлор, пѣлѣ ші pentѣ Lїаш! о ѣеїс de ла вої, о ѣеїс дн нѣтеле

* Bezi N. 13, 14 ші 15.

лѣи Dzeŭ, кареле дн адфел нѣ ва вѣнекѣвѣнта си.ин-
циле воастре!...

— Че-ї де фѣкат даръ? Днтреавъ маї мѣ.те
гласѣрї.

— Съ кѣлѣм а фаче тоате кѣ вѣнеле. Съ мер-
дем воїерї кѣ тоцї ла Іліаш шї сѣ-ї снѣнем дн
партеа цереї кѣ сѣ easъ дн skazn; ear дакъ нѣ ва
врѣ, дакъ ва авѣ невѣние а фаче амерїндѣрї, атнчї..
Боїерї шї фрацї! сѣнѣеле кареле се ва вѣрса фїе а-
сѣпра лѣи шї а неамѣлї лѣи; Dzeŭ не ва ацїста!..
Кѣт pentrѣ mine, сѣнѣеле меѣ, де ва тревѣи, rata
воїѣ фї а.л вѣрса, дакъ кѣ прецѣл лѣи се ва пѣтѣ,
крѣцнд враѣеле воастре нѣмероасе каре атѣт тревѣ-
ескѣ мошїеї, сѣ се довѣндеаскѣ маѣтсїреа еї!...

— Аша, аша! стрїгъ мїї де гласѣрї; сѣ моаръ
атнчї асѣпрїторѣл!

— Съ моаръ Велелї шї тоцї чеї.ал.лцї! врлѣ а.л-
те шїрѣрї

— Съ моаръ атнчї нечїнстїторїл нѣмелѣи меѣ!
стрїгъ шї Лѣнѣ.

Ла ачест стрїгѣт тоцї воїерїї се дндессїрѣ дн цїс-
рѣл лѣи, чернд сѣ ле есплїче че днsemneазъ стрї-
гареа ачеста. Ел ле арѣтѣ скрїсоареа шїстѣ, ле-
о четї, ле снѣсе ворвеле прозѣве че Велелї дї трї-
місе фѣцїнд, кѣ кѣтева оаре маї дн зрѣтѣ....

— Съ моаръ Велелї! сѣ моаръ! стрїгѣрѣ тоцї Бо-
їерїї днфѣрїадї ла азїреа ачестора.

— Съ моаръ Велелї! стрїгъ Лѣнѣ; дар, воїерї, да-
къ ва вреа кѣ вѣнеле сѣ пѣрѣсеаскѣ мошїа?

— Че зїчї? днтрепрѣсерѣ кѣдї ва воїерї; ear па-
та нѣмелѣи тѣѣ?—

— Фїе! нѣмеле меѣ ва рѣтѣнѣ патат. Еѣ воїѣ кѣта
прїн алѣ мїзлоаче сѣ штерг ачеа патѣ, адаосе
ел, носоморѣндѣшї прївїреа; дар ел ва трї!..
Аїче нѣ сѣнтѣдї аднпацї сѣ рѣсѣнпацї пре а.л сїнѣрѣ
ом, чї сѣ мѣнтѣцї мошїа днтреарѣ. Де вѣцї пѣтѣ
фаче ачеста фѣрѣ вѣрсарѣ де сѣнѣе... крѣцадї нѣ
нѣмаї пре Велелї шї пре Іліаш, дар шї пре тоцї
чеї.ал.лцї... Астфел Dzeŭ не ва ацїста де апѣрѣеа!...

Акѣм, воїерї шї фрацїлор, аїдем! Тїмпл трече...
шї фїе каре мїнѣтѣ че пердем дн демѣрт есте о
армѣ асѣцїтѣ че ам пѣтѣ да дн мѣна асѣпрїторїлор
нострїї!.. Аїдедї воїерї! Аїдедї бївѣдї!— Вѣчїсмі-
ле рѣсѣнѣрѣ. Стрїгѣтеле де зра шї тропотеле кай-
лор клокотїрѣ зѣкѣ мѣ.те мїнѣте дн кодрї, дѣлѣ
нѣрѣдереа г.лателор.

КАДЕМ VII.

Гречїї.

Е тїмп акѣма сѣ не рѣнтсрїѣм дн кѣмара ачеа
дн крѣцїле допнѣштї, дн каре ам лѣсат пе Іліаш.
Велелї, че скѣнѣсе де фѣрїа лѣи Лѣнѣ, фѣцїнд, алѣр-
гасе сѣ vesteаскѣ Домнѣлї кѣ рѣвелїї, де каре іерї
дн дншїтїнгасе, сѣнт апроане де тѣрг, аѣ днченѣт
а се івї фѣцїш.

Ла азѣл ачестї шїрї Іліаш днснѣмѣнтат, ка шї
кѣнд ар фї вѣзѣт рѣдїкатѣ вре о армѣ rata де а кѣдѣ деа-
сѣпра канѣлї сеѣ, п.а.їд ка чеара чеа галѣнѣт, кѣ гласѣл
маї де tot stѣns, днтребасе пе Велелї, че-ї де фѣкат?

Велелї стѣтѣсе пе гѣндѣрї... „Сѣ аштенцї Мѣрїа
та, рѣспнѣсесе ел апої; сѣ аштенцї ка сѣ везї нѣ-ї
пѣтѣ сѣ-ї лїнїтѣмѣтї кѣ кѣвѣнтѣл,— ор кѣ фїка.“
Де кѣмба те вор лѣса, адѣоѣеа е.л, дн сїне, де кѣм-
ва те—ор лѣса дн трон, м'оїѣ днтѣрна шї еѣ; де нѣ..
оїѣ ста пѣнѣ атнчѣеа дн лок сїрѣр.

— Съ аштен?— дар зїлеле меле, драгъ Велелї?..

— О! еї н'ор кѣтеза!— Ш'апої, маї ла зрѣтѣ, дн-
тр'ѣн порок!..

— Рѣтѣи даръ шї тѣ кѣ мїне, драгъ Велелї...
Сѣ шїї кѣ де-оїѣ скѣпа шї дн кѣрса аста, ам сѣ те
фак омѣл чѣл маї мѣрїт....

— Маї вїне чѣл маї вогат...

— Фїе! аша даръ рѣтѣнѣм?

— Хѣ!... адекѣ... Мѣрїа та... еѣ крѣд кѣ... маї вїне...

— Че? Шї тѣ Велелї вреї сѣ мѣ пѣрѣсѣштї?
Тѣ трѣмѣрї маї tape де кѣт мїне, нѣмаї кїар ла іде-
еа де а рѣтѣнѣ...

— Мѣрїа та, ве зї кѣ еї потѣ сѣ мѣ моаре...

— Еї вїне, дар еї потѣ сѣ мѣ омоаре шї пре мїне!..

— Аша... нѣмаї... еї пе Мѣрїа та потѣ сѣ те... омоа-
ре... даръ пре мїне... ве зї Мѣрїа та... ар фї марѣ пѣкат
сѣ мор токмаї акѣм кѣнд ам дозе трѣї пѣрѣлѣде....

— Апої че-ї де фѣкат?..

— Еѣ знѣл, шїтїѣ, кѣ фѣг!... фѣг знде м'ор дѣче окїї!..

— Съ фѣцїм, сѣ фѣцїм! кѣ нѣ-ї де шѣрїт кѣ зїлеле...

— Кѣм? Мѣрїа та, вреї сѣ фѣцї?

— D'апої вїне, че? д'аї скїмват хотѣрїреа?

Шїрѣтѣл шї мѣршавѣл Велелї вѣзѣ кѣ нѣ ера кїп
де а фаче пре Іліаш сѣ рѣтѣїе. Скѣнѣл pentrѣ каре
ел ар фї пофїїт ачеста, четїторїл крѣд кѣ л'аѣ дн-
целес акѣм дн конворѣїреа лор.

— Съ фѣцїм даръ; сѣ фѣцїм!.. шї кѣт маї кѣ-

